

TEMES DE DEBAT

L'educació en el lleure

Les famílies tendim a sobreprotegir els nostres fills, la qual cosa els fa menys autònoms en moments emocionalment difícils. Probablement l'esplai o l'escoltisme són una de les poques ofertes educatives rigoroses on es potenciaren sobretot l'autonomia individual, les relacions que afavoriran una xarxa social per a cadascú, la seguretat que confereix una estabilitat emocional

ANÀLISI **Josep Oriol Pujol i Rafael Ruiz de Gauna**

“Els meus fills en un esplai?”

Existeixen elements en la formació de les persones que poden ajudar a fer-les més plenes, riques, felices. Factors que no són cabdals per a la supervivència humana, però sí per a un desenvolupament saludable.

Ens consta que existeixen molts directius, emprenedors, tècnics amb responsabilitats rellevants que han estat monitors de lleure. També existeix una agrupació de parlamentaris que havien estat escoltes. Malgrat el descrèdit de la classe política, parlem de persones socialment compromeses, reconegudes, que ocupen llocs de responsabilitat, probablement gràcies a la consciència social que va despertar en ells formar part d'aquest moviment educatiu. I és que és innegable que participar en un centre d'esplai o un cau escolta proporciona als infants i joves capacitats i habilitats que els seran molt útils en la seva vida personal i professional.

De fet, ens consta que aquestes experiències es tenen cada cop més en compte en la selecció de persones per a un lloc de treball. Així el treball en equip, la iniciativa, l'emprenedoria, l'habilitat de comunicar i liderar, la negociació i la resolució de conflictes, la definició i execució de projectes són algunes de les competències valorades avui en dia en el món laboral que els infants creen en el món del lleure des de ben petits. Evidentment, també són habilitats que s'eduquen en l'escola però d'una forma més limitada atès que aquesta s'enfoca a la seva missió principal que és transmetre coneixements.

Cada cop més són necessaris recursos personals que es poden adquirir en una entitat de lleure com ara l'equilibri emocional o l'estabilitat psicològica per abordar al llarg de la vida situacions de trencament, pèrdua de lloc de treball, canvi de residència per raons laborals o d'estudis. Més de 300.000 joves espanyols residien el 2012 a l'estranger principalment per estudiar o treballar, segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE). Les parelles estables es consoliden cada cop en una edat mitjana més elevada i les ruptures són més freqüents en un món molt canviant on la decisió de convidaure junts és permanentment lliure.

Mentrestant, les famílies tendim a sobreprotegir els nostres fills, la qual cosa els fa menys autònoms en moments emocionalment difícils. Proba-

L'esplai o l'escoltisme són ofertes educatives rigoroses que potencien recursos personals que seran útils al llarg de la vida

blement l'esplai o l'escoltisme són una de les poques ofertes educatives rigoroses on es potenciarà sobretot l'autonomia individual, les relacions que afavoriran una xarxa social per a cada un, la seguretat que confereix una estabilitat emocional. Es tracta de recursos personals que seran útils al llarg de la vida.

Un 15% dels joves espanyols són consumidors habituals de drogues i el 34% d'aquests assenyalen que el consum de drogues no els ha causat cap perjudici, segons un estudi recent de la Fundació Ayuda contra la Drogadicció (FAD). També es constata que aproximadament el 8% dels nois i

noies pateixen depressió. Sembla doncs que cada cop costa més trobar un sentit a la vida. En un context sobreprotector i amb una baixa tolerància a la frustració, els recursos personals davant el trencament d'una primera parella, l'haver de repetir curs o no trobar feina pot portar a una patiment profund i a una desorientació greu.

Recursos immediats davant la vulnerabilitat del jove són difícils d'oferir. Només una acció prèvia pot fer possible trobar un sentit a la vida, la reflexió profunda, experiències d'espiritualitat, l'hàbit d'acceptar els límits constants, l'implicar-se en xarxes d'amistat sincera. Un conjunt de recursos personals que fan créixer i permeten respondre amb equilibri davant de dificultats importants. Quan els adults queden lluny de l'adolescent, la proximitat generacional dels monitors de lleure pot ser un referent positiu en la quotidianitat i en l'excepcionalitat. Activitats com el voluntariat, l'excursionisme, el compromís associatiu poden omplir de sentit el temps lliure al llarg de tota la vida.

En absolut l'educació en el lleure pot oferir garanties de res a les famílies. Nois i noies estan influïts per una societat determinada, marcada pel fet de tenir, pel consumisme, les noves tecnologies, la manca de límits, la tolerància als seus desitjos, la poca exigència en la vida ordinària, l'accés ràpid i prematur a la informació. En aquest context per a l'acompanyament educatiu, les famílies podem trobar complicitats en les entitats de lleure, en els 100.000 infants i adolescents que participen en activitats dels 1.100 centres d'esplai i agrupaments escolta que existeixen a Catalunya, en els 19.000 joves, monitors voluntaris que s'hi comprometen setmanalment i durant l'estiu amb colònies i campaments.

Si tenim l'oportunitat, ens plantejem si té sentit per als nostres fills i filles participar en un centre d'esplai o agrupament escolta?●

LA CLAU **Rafael Mendia Gallardo**

Més enllà de l'entreteniment

Últimament es parla molt d'educació però amb massa freqüència s'obliden els seus objectius fonamentals. L'anomenat informe Delorsen de l'any 1996 marca les finalitats de l'educació per al segle XXI: “L'educació té la missió de permetre a tothom sense excepció fer fructificar tots els seus talents i totes les seves capacitats de creació, cosa que implica que cada un pugui responsabilitzar-se en si mateix i realitzar el seu projecte personal”.

El Parlament Europeu l'any 2006 ens parla de les competències clau per a l'aprenentatge al llarg de la vida. Les persones som competents en la mesura que som capaços de mobilitzar de forma inte-

Família, escola i temps lliure educatiu es complementen i enriqueixen mútuament

grada els coneixements, procediments i actituds necessaris per fer front de manera eficaç a una situació determinada.

Moltes competències clau, especialment les socials i personals, es poden adquirir, practicar i reforçar en altres contextos que no necessàriament són l'escola (Eurydice, 2002). El temps lliure de caràcter educatiu reforça l'acció de la família i l'escola. Es potencien les competències personals i socials, les de l'emprenedoria i les de la comunicació, les competències digitals i les d'aprendre a aprendre, entre altres, a través de les seves activitats de grup que resolen problemes, afronten projectes i gestionen els mateixos adequats a la seva edat i circumstància.

S'actua a través d'experiències reals de vida i es faciliten situacions problemàtiques que permeten posar en contribució l'adquisició d'altres competències més clarament acadèmiques. Així família, escola i temps lliure educatiu es complementen i enriqueixen mútuament.

Estem lluny del plantejament que els grups de temps lliure són espais de simple entreteniment (evidentment el joc, l'aventura, els projectes i la recreació formen part del seu mètode de treball) i molt menys exclusivament de custòdia dels menors, en un espai en el qual es troben “recollits”.

Els centres de temps lliure educatiu són espais de creixement i desenvolupament personal i social, d'experimentació en la realitat de les competències clau per al desenvolupament de les persones. Els seus principis d'acció-reflexió preparen els nois, les noies i els adolescents del país a prendre consciència del seu ser ciutadà coresponsable de la vida de la comunitat. I actuen per transformar aquesta realitat en una experiència personal i social positiva.●

PER SABER-NE MÉS

LIBRES

Invertir en infància, rompre el ciclo de las desventajas. Recomendaciones de la Comisión Europea 20/11/2013. Diari Oficial de la Unió Europea, 2/11/2013.

L'educació en el lleure: cruïlla de camins. Morata, T; Garreta, F; Trilla, J; Armengol, C, Ruiz de Gauna, R. et al. Monogràfic d'Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa. Barcelona: Fundació Pere Tarrés, abril 2012

Infants, família, escola i entorn: claus per a un temps educatiu compartit. Albaigés, B; Selva, M; Baya, M. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2009

Cent anys de colònies de vacances a Catalunya (1893-1993). Puig, E; Vila, J.M. Barcelona: Ed. Mediterrània, 2005

L'escoltisme català (1911-1978). Balcells, A; Samper, G. Barçanova, 1993

WEBS

www.estris.cat

www.peretarres.org